

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Державний вищий навчальний заклад
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Центр інформаційних технологій

Володимир Нелюбов, Олексій Куруца

ПРЕЗЕНТАЦІЯ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

ЕТАПИ

ПІДГОТОВКИ ПРЕЗЕНТАЦІЙ

Це ознайомча версія презентації в форматі PDF, в який не відтворюються: відео, звук, ефекти анімації тощо.
Повнофункціональна версія презентації в форматі PowerPoint розміщена за адресом <https://bit.ly/31q8qXV>

**Ужгород
2020**

В статті розглянуто етапи підготовки лекцій-презентацій. Збір матеріалів, сценарій, створення презентації.

Рецензенти:

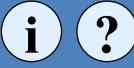
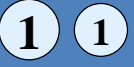
- доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої освіти УжНУ Козубовська І. В.;
- директор навчально-наукового інституту євроінтеграційних досліджень, кандидат історичних наук, професор кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій Артьомов І. В.

Рекомендовано до публікації науково-методичною радою ДВНЗ «УжНУ» (протокол № 5 від 22 жовтня 2020р.), затверджено Вченою Радою ДВНЗ «УжНУ» (протокол № 7 від 27 жовтня 2020р.)

© В.О. Нелюбов, О.С. Куруца, 2020

© УжНУ, 2020

Робота зі статтею здійснюється керуванням кнопками і клавішами.

Значки	Дії
	Для відтворення мультимедіа (анімація, відео, звук) клацніть мишкою по об'єкту, на який указує палець.
	Для переходу до інших статей використовуйте ЗМІСТ, який розташовано на головній сторінці збірника за адресом http://www.it-center@uzhnu.edu.ua .
	Для переходу до наступного слайду клацніть у будь-якому місці поточного слайду або натисніть клавішу Page Down, або N, або →, або пропуск.
	Для переходу до попереднього слайду натисніть клавішу Backspace, або Page Up, або P, або ←.
	Для завершення роботи клацніть значок або натисніть клавішу Esc.
	Дотримуйтесь наших рекомендацій і порад, позначених значком.
	Клацання по значку виводить довідку про термін або об'єкт. Повторне клацання по значку приховує довідку.
	Цифрою у кружечку позначені рисунки та посилання на них у тексті.

Етапи підготовки презентацій

Створення презентацій навчальних матеріалів – клопітка і складна та відповідальна робота, яка вимагає високої кваліфікації, творчого підходу і досвіду. Оскільки стаття призначена передусім для молодих викладачів і науковців, то не зайвим буде звернути увагу на деякі істотні моменти. Перш за все, *лекція – це інтерпретація знань і досвіду багатьох людей з певного питання або проблеми*. Щоб лекція була цікавою і дійсно корисною, необхідно вивчити, проаналізувати й узагальнити якомога більше публікацій. Інакше буде як в анекдоті:

Іване, як тобі "Місячна соната"?

Та так собі, пусте.

А чому ти так вирішив?

Так мені Петро насвистав.

Тому при підготовці навчальних матеріалів за правило необхідно взяти ретельне опанування якомога більшої кількості інформаційних джерел. Перевагу слід віддавати підручникам і навчальним посібникам, що рекомендовані МОН України.

Підготовці лекцій присвячена велика кількість педагогічної літератури, в якій розглядаються як загальні питання, так і особливості підготовки лекцій з різних навчальних курсів. Безумовно, викладачеві таку літературу слід вивчити. У ній даються рекомендації щодо читання лекцій традиційним методом – у дошки з крейдою, коли викладач ніби створює та коментує навчальний матеріал по ходу лекції. Проте лекції-презентації, які проводяться з використанням мультимедійних технологій, мають свої особливості, тут лектор швидше виступає в ролі коментатора того, що відбувається на екрані.

Це вимагає особливого підходу не тільки до проведення самої презентації, а й до її підготовки. Тому обговоримо найбільш істотні з цих особливостей.

Підготовку презентації слід розділити на такі етапи:

1. Складання плану.
2. Розроблення проекту (сценарію).
3. Пошук, збирання і підготовка матеріалів.
4. Створення презентації.
5. Апробація презентації та внесення корективів.

З чого ж почати підготовку презентації? Звичайно, з плану. Якщо розробляється презентація навчального матеріалу, то в основу плану необхідно покласти навчальну робочу програму дисципліни. План повинен виглядати приблизно так:

Тема 1. < Найменування першої теми >

1. < Назва першого питання >
2. < Назва другого питання >
3. < Назва третього питання >

Тема 2. < Найменування другої теми >

4. < Назва четвертого питання >
5. < Назва п'ятого питання > і так далі.

Етапи підготовки презентацій

Саме питання, а не лекція цілком, є найменшим, логічно-цілісним елементом навчального матеріалу. Тому розбивка навчального матеріалу на окремі питання і їхнє формулювання вимагає особливої старанності.

Наскрізна нумерація питань має особливий сенс. Не слід розглядати презентацію лекції як щось відособлене. Вона тісно пов'язана з конспектом лекцій у звичайному (паперовому) і в електронному (е-підручник, документ PDF тощо) вигляді з переліком питань, які виносяться на заліки й іспити, з тестами тощо. У цьому випадку наскрізна нумерація питань полегшить об'єднання всього навчального матеріалу в єдине ціле.

Якщо розробляється презентація матеріалів наукових досліджень або курсової чи дипломної роботи, то в основу плану необхідно покласти тези доповіді або автореферат дисертації.

Під сценарієм ми розумітимемо весь навчальний матеріал, який буде викладено в презентації, і те, в якій послідовності та як цей матеріал буде представлений. Але спочатку необхідно вирішити, як проводитиметься презентація, бо від цього суттєво залежить сценарій.

Презентація перед аудиторією проводиться доповідачем і проходить в обладнаному мультимедійними засобами приміщенні. Тут можливі два варіанти:

1. *Презентація без роздаткових матеріалів.* Студенти конспектують усе, що вони бачать на екрані і чують від лектора. Ефективність таких лекцій (розуміння і запам'ятовування навчального матеріалу) досить висока. Однак виграшу в часі порівняно з традиційною лекцією практично немає. Тому немає можливості за один і той же час подати більший обсяг навчального матеріалу, провести його обговорення або проілюструвати додатковими прикладами. Ми не рекомендуємо такі презентації, особливо для студентів-заочників.

2. *Презентація з роздатковими матеріалами.* Студенти заздалегідь одержують конспект лекції в електронному вигляді і ознайомлюються з ним. Під час презентації цей конспект лише доповнюється ілюстраціями, деякими деталями й уточненнями. У результаті вивільняється час, який може бути використаний для збільшення обсягу навчального матеріалу, для додаткових прикладів та ілюстрацій, а також для дискусії. Саме такі лекції мають найвищий рейтинг серед викладачів і студентів, тому цей вид презентації ми рекомендуємо для широкого використання. Взагалі це відповідає парадигмі електронного навчання, якої ми дотримуємося – лекція презентація в аудиторії та електронні навчальні матеріали у форматі презентацій для самостійного вивчення.

Етапи підготовки презентацій

Хоча на лекціях-презентаціях і в електронних підручниках у вигляді презентацій представляється однаковий навчальний матеріал, їхні презентації мають відмінності, що обумовлені тим, де, як і хто проводить презентацію.

Для порівняння наведено слайди однакового змісту з лекції-презентації ① та е-підручника ②.

Лекції-презентації:

- призначені для проведення викладачем;
- презентація демонструється на екрані в аудиторії;
- матеріал коментує викладач;
- на слайдах розміщують обмежений обсяг тексту, переважно такий, що потребує точного висловлювання: визначення, закони, цитати, формули, комп'ютерні коди тощо;
- тексти та інші елементи на слайдах мають бути достатнього розміру, щоб вони могли легко читатися з останніх рядів аудиторії.

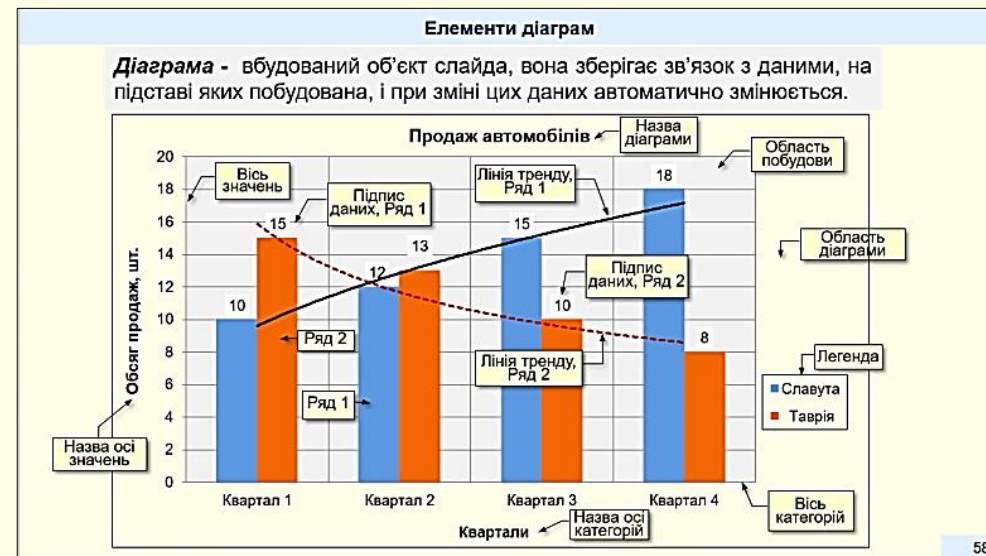
Але з порівняння видно, що слайди цих презентацій мають єдиний загальний стиль (Тему), який полягає у використанні:

- однакової кольорової схеми;
- однакового типу шрифтів;
- однакового розміру слайдів і кольору їх фону тощо.

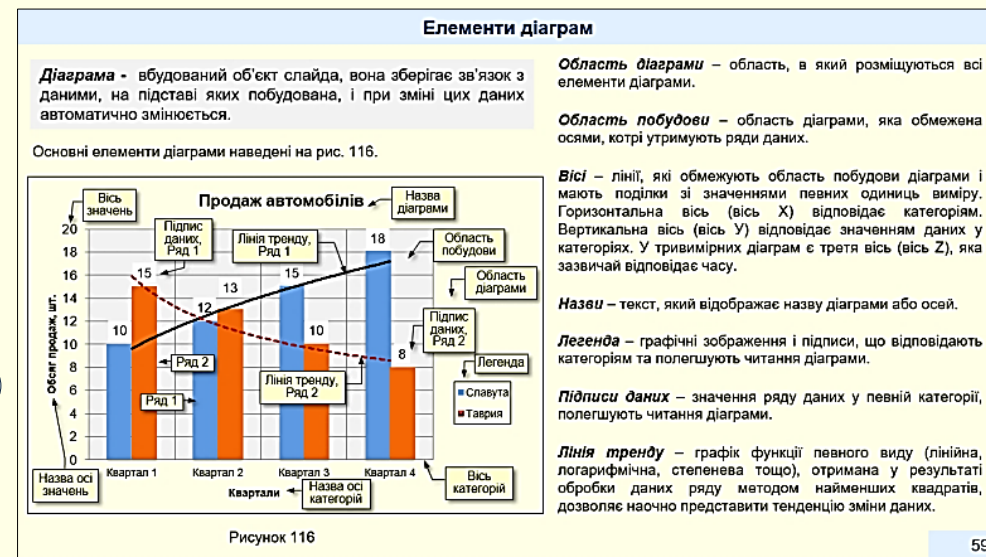
Е-підручники у вигляді презентацій:

- призначені для індивідуального перегляду на екрані монітора;
- навчальний матеріал пояснюється текстовим коментарем або звуковим супроводом;
- на слайдах розміщують усі тексти, необхідні для пояснення матеріалу;
- тексти та інші елементи на слайдах мають бути достатнього розміру, щоб вони могли легко читатися з екрану монітора.

①

②

Етапи підготовки презентацій

3. *Автономна презентація*. Конспект лекції у форматі презентації записуються на флеш-диск або безпосередньо скачуються з мережі та переглядаються студентом на персональному комп'ютері. Цей вид презентації найкраще підходить для самостійної роботи студентів, а також для заочного і дистанційного навчання. Розробити таку презентацію досить складно, тому що вона повинна містити ще і мовний супровід з поясненнями або текстові пояснення. За основу можна взяти презентацію перед аудиторією, причому проведеною вже кілька разів, щоб врахувати запитання і зауваження студентів. Для цього доцільно створити мультимедійний е-підручник.

Можливе проведення лекцій-презентацій з використанням Інтернет (презентації в Інтернеті, мережна конференція тощо). Для цього найбільше використовуються програми:

- Skype дозволяє проводити онлайн лекції для групи до 20-и чоловік.
  - Zoom дозволяє проводити онлайн лекції з участю до 100-та чоловік.
- Можна робити запис трансляції для наступного розміщення в мережі.

Підкреслимо, що в основу будь-якої презентації може бути покладена презентація перед аудиторією. Тому створення саме таких презентацій становить для нас найбільший інтерес і буде розглянуто нижче.

Другий важливий момент, який слід враховувати при розробленні сценарію, – це рівень підготовки аудиторії. Жодної користі і жодного сенсу не матиме презентація, якщо вона не буде зрозумілою для більшості аудиторії.

Основним принципом створення презентації повинен стати простий, стислий та зрозумілий виклад навчально-наукового матеріалу

Саме на розуміння і на запам'ятовування навчального матеріалу повинна бути спрямована презентація. Щоб цього досягти, рівень складності перших презентацій повинен бути розрахований на підготовку аудиторії нижче середнього рівня студентів і поступово зростати від лекції до лекції, інакше можна скотитися до примітивізму. Молодим викладачам можна порадити частіше робити опитування студентів як безпосередньо під час презентації, так і у вигляді підсумкової контрольної по темі. Якщо більшість студентів добре зрозуміли і запам'ятали навчальний матеріал – ви на правильному шляху.

Необхідно ретельно продумати мотивацію студентів до глибокого вивчення навчального матеріалу. Ніколи не слід казати – *цей матеріал вам навряд чи знадобиться у житті, але я строго вимагатиму знання його на іспиті відповідно до мого конспекту*. Як мотив можна використовувати спостереження психоаналітиків – *в основі вчинків людей лежить бажання бути значущим*. Необхідно підкреслити важливість матеріалу, що вивчається, для вирішення конкретних завдань професійної діяльності й ту значущість, якої набудуть студенти, оволодівши знаннями, що представлені вами. Тут добре навести кілька прикладів на підтвердження.

Етапи підготовки презентацій

При підготовці сценарію презентації навчальних матеріалів доцільно дотримуватися такої послідовності:

Вступ:

- важливість питання в контексті вивчення дисципліни та майбутньої професійної діяльності;
- наявні підходи до вирішення питання або його історична ретроспектива, їх порівняльний та критичний аналіз;

Основна частина:

- детальне і послідовне представлення загальноприйнятого вирішення питання: діюче законодавство, сталі методики, ефективні технологічні процеси, сучасне устаткування тощо;

Висновки:

- підсумки;
- перелік інформаційних джерел.

Тепер у нас є план і можна розпочати написання конспекту лекції, точніше, конспекту питання. Цей конспект і стане основою майбутньої презентації та її сценарієм. Навряд чи вийде відразу написати хороший конспект. Тому доцільно почати із заміток. Конспект необхідно створити в електронному вигляді. Не обмежуйте себе обсягом наявного у вас матеріалу. Напишіть усе, що ви хотіли б сказати з конкретного питання. Викладіть різні точки зору на нього. Наведіть гіперпосилання на сторінки в Інтернеті, що стосуються цього питання. Особливу увагу приділяйте ілюстраціям.

Розпочинаючи написання конспекту, думайте про те, що він потрібен не тільки вам при підготовці до занять, але і студентам для самостійної роботи, а також студентам, що навчаються дистанційно, і може поширюватися на будь-яких електронних носіях. Не слід обмежувати себе тільки наявним у вашому розпорядженні ілюстративним матеріалом. Навпаки, необхідно подумати про те, яких матеріалів вам не вистачає для більш зрозумілої презентації навчального матеріалу.

Великий обсяг роботи на цьому етапі дозволить істотно скоротити його надалі, наприклад, при розробці курсу дистанційного навчання. При розробці електронного конспекту лекцій необхідно враховувати такі рекомендації:

- електронний конспект може вміщати значно більше текстового й ілюстративного матеріалу, ніж звичайний (можна вставити фото, відео тощо);
- основний текст конспекту необхідно набирати за допомогою програми Word, при цьому бажано використовувати шрифт Arial чи Times New Roman розміром 12–14;
- слід використовувати короткі та прості речення, по можливості не більше 8–10 слів;
- починатися конспект має з назви питання, а закінчуватися питаннями для самоконтролю. Згодом ці питання можуть бути використані при розробці тестів;

Етапи підготовки презентацій

- Складні формули доцільно набирати у вбудованому *Редакторі формул*, прості формули – безпосередньо з клавіатури;
- фотографії, рисунки і схеми для конспекту можуть бути скановані з інших інформаційних джерел, однак варто врахувати, що при розробці презентацій їх не можна буде анімувати. Створення графічного матеріалу (прості рисунки і схеми) бажано здійснювати безпосередньо в програмі Word, яка найбільш інтегрована з програмою для створення презентацій PowerPoint. Надалі ці зображення можна використати для розробки презентацій і роздаткового матеріалу.

Важливо розуміти, що ваші чорнові замітки і конспект, який буде представлений студентам, – це різний навчальний матеріал. Обсяг ваших навчальних матеріалів повинен перевищувати обсяг матеріалів для студентів мінімум у 2–3 рази. Конспект для студентів повинен бути ретельно продуманий і містити мінімальний обсяг даних для розуміння навчального матеріалу. За конспектом, а не за презентацією студенти будуть готуватися до заліку або іспиту. Прагнення викласти якомога більше навчального матеріалу зазвичай приводить до того, що більшість студентів за браком часу не можуть його зрозуміти та запам'ятати, і в них зникає мотивація до вивчення вашого предмета.

При підготовці сценарію презентації результатів наукових досліджень доцільно дотримуватися такої послідовності:

- актуальність проблеми та її значення;
- відомі шляхи вирішення проблеми, їх порівняльний аналіз і критика;
- формулювання мети дослідження;
- опис проведеного дослідження: методика, експеримент тощо;
- аналіз отриманих результатів;
- висновки та рекомендації щодо використання результатів.

Ефективність вашої роботи багато в чому залежить від її організації, тому наступним кроком є створення матеріальних (паперових) і віртуальних (на комп'ютері) папок для кожного питання. У паперові папки необхідно розсортувати наявні матеріали на паперових носіях: книги, конспекти, статті, фотографії тощо, що стосується конкретного питання. У віртуальні папки з тими ж іменами необхідно помістити всі наявні матеріали з кожного питання в е-виді. Якщо ви хочете, щоб ваші лекції були по-сучасному змістовними, цікавими і привабливими, займайтеся цією роботою постійно. Збирайте будь-які матеріали, від підручників до реплік студентів. Особливо цінними для майбутньої презентації є ілюстрації. Згодиться все: вирізки з газет і журналів, фотографії, відеокліпи тощо. Багато цікавих матеріалів можна знайти в Інтернеті. Не забувайте і про посилання на джерела, з яких беруться матеріали, це дозволить у подальшому уникнути проблем з авторськими правами.

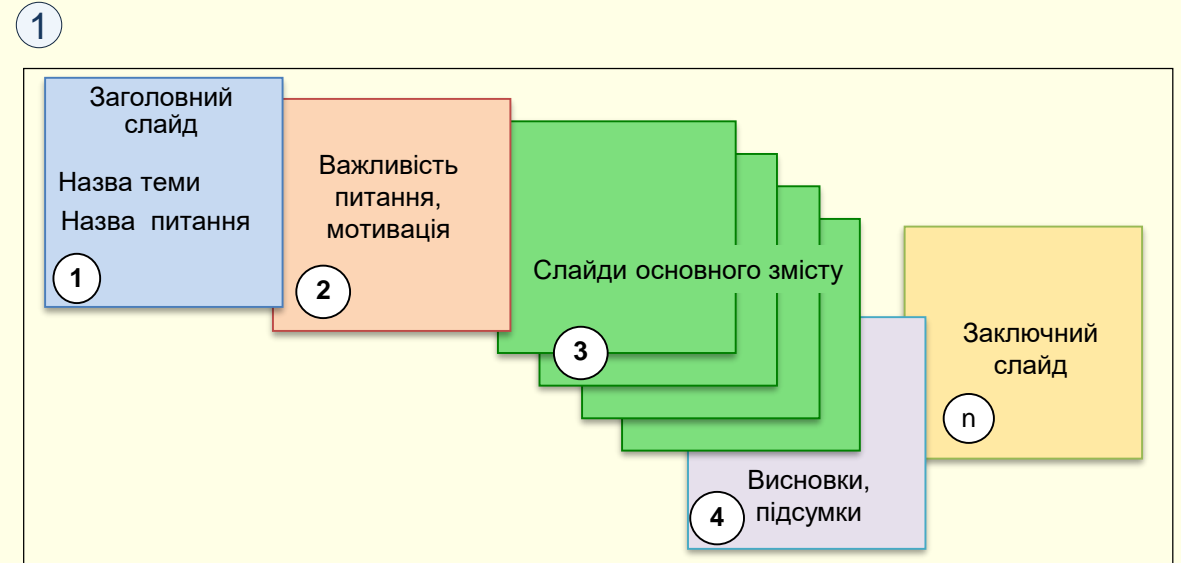
Етапи підготовки презентацій

Презентація є послідовністю слайдів (кадрів або сцен). Тут доцільно дотримуватися правила: *кожному фрагменту навчального матеріалу – окремий слайд*. Зазвичай фрагмент – це думка або факт, які ви хочете донести до студентів. У текстовому документі фрагмент відповідає одному або кільком абзацам. Але, мабуть, найбільшою помилкою буде помістити на слайди окремі абзаци з вашого конспекту.

Конспект є лише основою презентації, а не її змістом. Слайди повинні містити максимум ілюстративного матеріалу і приклади, за обсягом вони повинні перевершувати обсяг подібних матеріалів у конспекті. Пояснювальний текст і коментарі повинні бути озвучені лектором. Але весь цей текст теж необхідно записати як коментар до слайда.

Суттєвою допомогою в плануванні презентації може стати створення її паперового макету. На окремих аркушах напишіть номери слайдів і опишіть весь навчальний матеріал, який буде на ньому представлений. Презентація складається з послідовності слайдів, склад яких наведено на ①.

Конспект є лише основою презентації, а не її змістом. Слайди повинні містити максимум ілюстративного матеріалу і приклади, за обсягом вони повинні перевершувати обсяг подібних матеріалів у конспекті. Пояснювальний текст і коментарі повинні бути озвучені лектором. Але весь цей текст теж необхідно записати як коментар до слайда.

Приймати до безпосередньої роботи з програмою PowerPoint доцільно лише тоді, коли все вже продумано, коли мета, завдання та сценарій презентації точно сформульовані і можна приступити до їх реалізації. *PowerPoint служить лише інструментом реалізації і не може визначити за автора ні змісту, ні структури презентації.*